

29.04.2024

Asia/7

§ 255

Sijoitus Itärata Oy:n sijoitetun vapaan oman pääoman rahastoon vuonna 2024

HEL 2024-004702 T 00 01 05

Päätös

Kaupunginhallitus päätti hyväksyä yhteensä 151 800 euron sijoituksen tekemisen kahdessa 75 900 euron erässä, eräpäivinä 31.5.2024 ja 30.11.2024, Itärata Oy:n sijoitetun vapaan oman pääoman rahastoon ja myöntää kaupunginkanslian talous- ja suunnitteluosaston käytettäväksi vuoden 2024 talousarviomäärärahoja 151 800 euroa sijoituksen maksamiseen talousarvion tililtä 8 06 02, Arvopaperit, Muut kohteet, kaupunginhallituksen käytettäväksi.

Käsittely

Esteelliset: Jukka-Pekka Ujula
Esteellisyyden syy: yhteisöjääviys (hallintolain 28.1 § kohta 5)

Esittelijä

vs. kansliapäällikkö
Kirsi Remes

Lisätiedot

Patrick Wahlman, Konsernianalyitikko, puhelin: 310 33714
patrick.wahlman(a)hel.fi

Liitteet

1 Rahoituskutsu 26.3.2024

Muutoksenhaku

Muutoksenhakukielto, valmistelu tai täytäntöönpano

Päätösehdotus

Päätös on ehdotuksen mukainen.

Esittelijän perustelut

Itärata Oy

Yhtiön toimialana on Lentorata—Porvoo—Kouvola nopeaan junayhteyteen liittyvä raideliikenneinfrastruktuurin suunnittelu rakentamisvalmiuteen asti. Yhtiö voi tämän lisäksi tehdä tai teettää selvityksiä hankkeen rakentamisen mahdollistamiseksi sekä hankkeeseen liittyvien hyötyjen, haittojen ja muiden vaikutusten tunnistamiseksi.

Kaupungin omistusosuus yhtiöstä on 5,06 %. Muut omistajat ovat Suomen valtio (51,00 %) Porvoon kaupunki (12,41 %), Kouvolan kaupunki (6,08 %) Lappeenrannan kaupunki (4,56 %), Kuopion kaupunki (4,05 %), Mikkelin kaupunki (3,42 %), Joensuun kaupunki (3,04 %), Imatran kaupunki (2,91 %), Pieksämäen kaupunki (2,15 %), Kajaanin kaupunki (1,77 %), Iisalmen kaupunki (1,65 %), Siilinjärven kunta (0,42 %), Lieksan kaupunki (0,22 %), Kiteen kaupunki (0,20 %), Nurmeksien kaupunki (0,19 %), Lapinlahden kunta (0,19 %), Suonenjoen kaupunki (0,14 %), Mäntyharjun kunta (0,11 %), Askolan kunta (0,10 %), Parikkalan kunta (0,09 %), Taipalsaaren kunta (0,09 %), Rautjärven kunta (0,06 %), Lapinjärven kunta (0,06 %), Myrskylän kunta (0,04 %).

Kaupungin sitoutuminen yhtiön rahoittamiseen

Kaupunginvaltuusto hyväksyi 16.6.2021, § 189, että kaupunki lähtee osakkeenomistajaksi Lentorata Porvoo-Kouvola-raideyhteyden suunnittelua toteuttavaan hankeyhtiöön (Itärata Oy), ja että kaupunki merkitsee perustettavan hankeyhtiön osakkeita tai muuten pääomittaa yhtiötä yhteensä enintään neljällä miljoonalla eurolla.

Kaupunginhallitus päätti 21.6.2022, § 493 täytäntöönpanopäätöksensä merkitä yhtiön osakkeita enintään 500 000 eurolla.

Yhtiön osakassopimus on hyväksytty konsernijaostossa 14.6.2021, § 79, jossa on sovittu osakkaiden sitoutumisesta hankkeen rahoitukseen.

Helsingin kaupunki allekirjoitti osakassopimuksen 28.3.2022 ja sen mukaan kaupunki merkitsi 40 000 osaketta yhteensä 101 200 eurolla. Helsingin kaupungin enimmäisrahoitusosuus osakassopimuksen mukaan on yhteensä 4 000 000 euroa. Osuus sisältää kaupungin osuuden arvioiduista suunnittelukustannuksista rakentamisvalmiuteen asti sekä hankeyhtiön toiminnanaikaisista kustannuksista. Rahoitusosuus jakautuu osakassopimuksessa esitetyn karkean arvion mukaan noin yhdeksälle vuodelle.

Osakassopimuksen perusteella kunkin osakkaan osalta rahoitussitoutuminen on enimmäismäärä, eikä osakkailla ole osakassopimuksen nojalla velvollisuutta rahoittaa yhtiötä enimmäismäärää enempää. Hankeyhtiön arvonlisäverotukselliseen kohteluun liittyvä epävarmuus pyritään ratkaisemaan siten, että tosiasiallinen kustannusvastuu hankeyhtiön rahoituksesta valtion ja kuntaosakkaiden välillä toteutuu mahdollisimman pitkälle rahoituskustannusten jaosta sovitun mukaisesti. Lisärahoitus edellyttää uusia erillisiä neuvotteluja ja päätöksiä. Vastaavasti hankkeen toteutusvaiheen rahoitukseen osallistuminen edellyttää erillisiä päätöksiä.

EU-tukirahoitus

Yhtiö hakee ja pyrkii saamaan täysimääräisesti Euroopan Unionin Verkkojen Eurooppa -rahoitusta ja mahdollisia muita saatavilla olevia taloudellisia tukia ja avustuksia. Yhtiökokous päättää mahdollisen tukirahoituksen vaikutuksesta osakkaiden rahoitussitoumuksiin, lähtökohdiana tukea vastaavien rahoitusosuuksien palauttaminen, jos yhtiöllä ei ole rahoitusvajetta tai vastaavasti rahoitusvajeen kattaminen, jos yhtiöllä sitä on.

Kaupungin rahoitus vuonna 2024

Vuonna 2024 kerättävä pääoma on rahoitussuunnitelman (liite 1) mukaan yhteensä 1 499 025 euroa, josta Helsingin kaupungin osakaskohdainen osuus on 151 800 euroa. Ensimmäinen rahoituskutsu on yhteissummaltaan 50% (75 900 euroa) 27.6.2023 hallituksen hyväksymästä rahoitussuunnitelmasta eräpäivällä 31.5.2024. Toinen 50% (75 900 euroa) laskutetaan myöhemmin eräpäivällä 30.11.2024.

Valtiontukiarviointi

Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen (SEUT) 107(1) mukaan, jollei perussopimuksissa toisin määrätä, jäsenvaltion myöntämä taikka valtion varoista muodossa tai toisessa myönnetty tuki, joka vääristää tai uhkaa vääristää kilpailua suosimalla jotakin yritystä tai tuotannonalaa, ei sovellettu sisämarkkinoille, siltä osin kuin se vaikuttaa jäsenvaltioiden väliseen kauppaan. Valtiontukisääntöjä sovelletaan ainoastaan silloin, kun tuensaaja on ”yritys” (Euroopan komission tiedonanto EUVL [2016] C 262/01, kohta 6).

Itärata Oy:n toimialana on Helsingin ja Kouvolan väliseen Helsinki-Vantaan lentoaseman ja Porvoon kautta kulkevaan raideyhteyteen liittyvä raideliikenneinfrastruktuurin suunnittelu rakentamisvalmiuteen asti. Kaupunginhallitus katsoo ensisijaisesti, että yhtiö ei harjoita taloudellista toimintaa eli tarjoa tavaroita tai palveluja markkinoilla. Näin ollen se ei ole SEUT 107(1):ssa tarkoitettu yritys, eivätkä valtiontukisäännöt siten tule sovellettaviksi yhtiön omistamisen ja rahoittamisen osalta.

Raideyhteyden suunnitteluvaiheella pyritään kyseisen raideliikenneinfrastruktuurin rakentamisvalmiuteen, ja se on tällä perusteella valtiontukiarvioinnin näkökulmasta katsottavissa osaksi kokonaisrakentamishanketta. Jo suunnitteluvaiheen rahoittamista voidaan siksi arvioida infrastruktuurirahoituksen näkökulmasta. Euroopan komissio on katsonut, että vaikutus jäsenvaltioiden väliseen kauppaan tai kilpailun vääristyminen on yleensä poissuljettua infrastruktuurin rakentamisessa silloin, kun infrastruktuurilla ei ole tavallisesti suoraa kilpailijoita, yksityinen rahoitus on alalla ja kyseisessä jäsenvaltiossa vähäistä ja infrastruktuurin

tarkoituksena ei ole valikoivasti suosia tiettyä yritystä tai toimialaa vaan se hyödyttää koko yhteiskuntaa (komission tiedonanto EUVL [2016] C 262/01, kohta 211).

Jotta tietyn hankkeen kaikki julkinen rahoitus kuuluisi valtiontukisääntöjen soveltamisalan ulkopuolelle, on varmistettava, että infrastruktuurien rakentamiseen kohdassa 211 mainituissa tilanteissa myönnettyä rahoitusta ei voida käyttää muiden taloudellisten toimintojen, kuten infrastruktuurin toiminnan harjoittamisen, ristiin tukemiseen tai välilliseen tukemiseen (komission tiedonanto EUVL [2016] C 262/01, kohta 212). Itärata Oy:n ainoa tehtävä on kyseisen raideliikenneinfrastruktuurin suunnittelu rakentamisvalmiuteen saakka, eikä myönnettävää rahoitusta käytetä infrastruktuurin toiminnan harjoittamisen tai muiden taloudellisten toimintojen tukemiseen.

Komissio katsoo, että mahdollisten käyttäjien saataville tasavertaisin ja syrjimättömin ehdoin asetettavan rautatieinfrastruktuurin rakentaminen täyttää yleensä kohdassa 211 mainitut edellytykset ja sen vuoksi sen rahoitus ei tavallisesti vaikuta jäsenvaltioiden väliseen kauppaan eikä vääristä kilpailua (komission tiedonanto EUVL [2016] C 262/01, kohta 219). Vaikka Itärata Oy:n toiminta arvioitaisiinkin luonteeltaan taloudelliseksi, on edellä esitetyin perustein katsottava, että tuki ei vaikuta jäsenvaltioiden väliseen kauppaan eikä vääristä kilpailua. Näin ollen on joka tapauksessa niin, että hankeyhtiön omistamisessa ja rahoittamisessa ei ole kyseessä SEUT 107(1) mukainen valtiontuki.

Toimivalta

Hallintosäännön 8 luvun 1 §:n mukaan ellei toimivallasta ole muutoin säädetty tai määrätty, kaupunginhallitus päättää tai hyväksyy perusteet ja rajat, joiden mukaan muu toimielin tai viranhaltija päättää, mukaan sellaisen maksun suorittamisesta, joka on kaupunkia sitova eikä sitä ole mainittu talousarviossa.

Esittelijä

vs. kansliapäällikkö
Kirsi Remes

Lisätiedot

Patrick Wahlman, Konsernianalyttikko, puhelin: 310 33714
patrick.wahlman(a)hel.fi

Liitteet

1 Rahoituskutsu 26.3.2024

Muutoksenhaku

Muutoksenhakukielto, valmistelu tai täytäntöönpano

29.04.2024

Asia/7

Tiedoksi

Kanslia